

XAVIER CARRION

XAVIER CARRION

LA MÀGIA DE DESD

Els mèdius i remeiers, la majoria de religions afroamericanes, s'han estès al llarg de la nostra geografia. Molts d'aquests vidents són simplement estafadors que es dediquen a aprofitar-se impunement de les persones que acudeixen a les seues consultes.

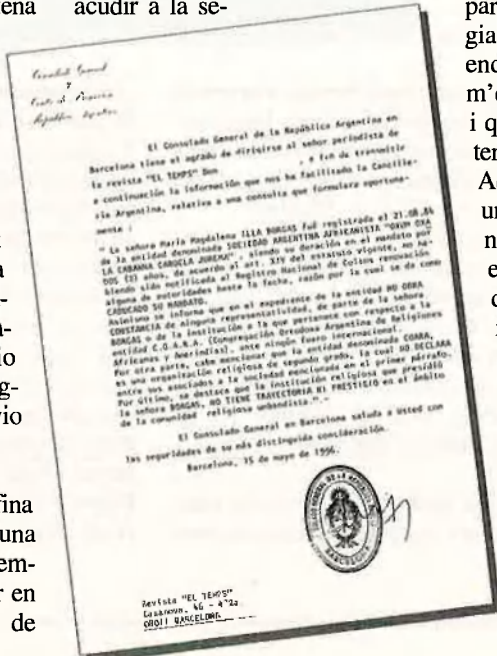
A la dreta, carta remesa pel consolat de la República Argentina de Barcelona a aquest setmanari. Aquest document contradiu algunes de les dades que Marita d'Oxum va facilitar sobre la seua biografia.

L'escàndol saltà en un programa a micròfon obert que Onda Rambla, a Barcelona, va emetre el 28 de gener d'enguany. Durant més d'una hora, les trucades d'una vuitantena d'oïdors mataren la carrera espectacular d'uns quants vidents que aquest mateix mitjà havia aixecat al podi de la fama i del diner fàcil. Els qui trucaven al programa, produït per Pedro Riva, acusaven d'estafadors i d'aprofitats un grapat de mèdius i de remeiers, la majoria de religió afroamericana. Entre els més atacats hi havia Marita d'Oxum i Tata Elio de Jemanja, és a dir: María Magdalena Illas Borgas i Elio Olívio Machado Díaz.

"Em sento estafada". Josefina Pinillos, va perdre el marit d'una pancreatitis aguda el 21 de novembre de 1992 i això la va sumir en una depressió greu. L'agost de

1993, els tres fills se n'anaren de vacances. Josefina no pogué suportar la soledat. "Estava molt desfeta -comenta-. Llavors, vaig sentir parlar de Marita d'Oxum i vaig acudir a la se-

ua consulta del número 128-132 de la Via Augusta. Marita em va dir que la meua cunyada Montse, em feia una màgia horrible per apoderar-se de l'herència del meu pare, que estava molt malalt, màgia que de moment ja se m'havia endut el marit. Digué que ara m'empaitava a mi i als meus fills i que calia que ella, Marita, hi intervingués per contrarrestar el mal. Aquesta intervenció em costaria unes 215.000 pessetes, perquè només els materials necessaris ja en valien 170.000. Tenia molt d'interès a fer-ho de seguida i l'endemà vingué la seua filla a recollir el taló a casa. Vaig deixar-li a deure 20.000 pessetes. Al cap de dos dies o tres em va fer el ritual. Em va posar uns tupinets i em passà unes herbes pel cos. Tot plegat, durà uns deu minuts. Uns dies després vam quedar a les cinc de la tarda perquè li donés les 20.000 pessetes que

XAVIER CARRION

XAVIER CARRION

XAVIER CARRION

NERAR ELS INCAUTS

li devia, però no va aparèixer mai més, ni va trucar-me per telèfon. Vaig agafar por a Marita d'Oxum. Psicològicament me la trobava pertot arreu. Jo l'hauria poguda denunciar però ho vaig deixar córrer. Amb el temps em vaig adonar que havia estat víctima d'una estafa. Creu i ratlla. S'aprofiten de les circumstàncies de les persones”.

Soledad Pena, de cinquanta-tres anys, també va contactar amb Marita. “Vaig visitar-la arran de la meva separació matrimonial. Em va demanar dues polseres d'or valorades en unes trenta mil pessetes perquè m'havia de treure d'energia negativa amb l'ajuda d'Oxum, la reina del mar. També dues-centes mil pessetes per fer-me tornar el marit. No he vist mai més els diners ni les polseres i, si no vaig anar a la policia, és perquè Marita no em lliurà cap justificant”. Soledad continua separada.

Ascens i caiguda de Marita d'Oxum. “Marita arribà fa uns anys –comenta Pedro Riva, productor del programa de ràdio- amb la novetat de la religió afrobrasileira. Ens digué que era advocada, que havia estat novícia de les Germanes de l'Hort d'on la feren fora

perquè tenia atacs d'epilèpsia i que es casà i es va venir a Espanya coincidint amb la fira Màgic de l'any 95. Després féu venir Tata Elio i Orlando d'Oxosse. Passaren per quatre emissores de ràdio i començaren a pujar com l'escuma.

Pinillos: “Creu i ratlla amb el tema esoterista. S'aprofiten de les circumstàncies. Ara ja sé que la mort forma part de la vida.”

Però el maig de 1995 Marita devia diners al programa de ràdio en concepte de publicitat (un milió i mig a Ràdio Badalona). Vaig trencar amb ella perquè no em pagava, i jo sabia que guanyava diners. Després va venir al programa del 28 de gener i, casualment, els oïdors començaren a denunciar-la. Després d'aquella nit he rebut

amenaces de mort per telèfon, m'han embrutat de sang el cotxe i hi han posat potes de gallina. A la meua parella, li han pintat creus a la porta de casa i li han dit per telèfon que li marcarien la cara si no em deixava. El cas està en mans de la policia”.

María Magdalena Illas Borgas (Marita d'Oxum), va néixer a Minas, al departament de la Valleja, Uruguai, el dia 5 de juny de 1942. Marita, com l'anomenen familiarment, assegura que és advocada penalista, professió que havia estudiat a la Universitat de Montevideo, pel seu compte, i que havia exercit durant set anys. Marita, s'atorga també la representació legal per a tota Europa de la Congregació Ortodoxa Argentina de Religions Africanes i Ameríndies (COARA) i la presidència de la Societat Argentina Africanista “Oxum Axala Cabanha Caboela Jurema”.

“Sóc –assegura des d'un piset de Bellvitge on viu en semiclandestinitat- d'una família socialment molt alta. El pare era coronel de l'exèrcit, tinc un germà sacerdot i sóc besneboda de l'arquebisbe Barbieri, l'únic cardenal que ha tingut l'Uruguai. No sóc de la capital, no. Vaig criar-me en un col-

"El 99% de les estafes esotèriques no es denuncien"

Manuel Carballal és un investigador galleg d'estafes fetes per suposats curanderos i vidents. Carballal col·labora habitualment amb la policia d'arreu de l'estat espanyol en la resolució d'enganyifes esotèriques.

—*On es dona el major nombre d'estafes esotèriques?*

—En el terreny dels vidents. Però el més dramàtic i sagnant és el tema dels curanderos perquè aquí el que et jugues és la salut. De l'altra manera t'hi jugues els diners, que sempre és greu, però menys. Després d'examinar els riscos que té aquest món del misteri i d'allò anomenat paranormal, la conclusió a què arribe és que sense una mínima prudència i sense una mínima dosi d'esperit crític, l'aventura d'entrar en aquest món et pot costar els diners, la llibertat, la cordura i tota la vida.

—*Es pot posar realment la vida dels pacients en perill?*

—Sí; he trobat casos de persones que han deixat una medicació o que s'han negat a rebre-la per les seues creences esotèriques. Per exemple, no acceptar la cirurgia perquè això pot afectar els seus xacres (suposats centres energètics del cos humà) i fins i tot el seu karma de vides anteriors.

—*D'on provenien els curanderos que arriben al nostre país?*

—Hi ha molts pseudo-xamans, santerers, *babalaos*, suposats sacerdots de religions afrocanabes i afrobrasileres que han vingut a "fer les Europes" fugint de la fam. Fa poc, la comissaria de la policia nacional de Las Palmas de Gran Canària es va posar en contacte amb mi perquè veïes uns vídeos. Hi apareix un curandero, probablement cubà o veneçolà, per l'alt de santeria on "guaria" una parella madura, que deia que estava imposant les mans a la dona. El "santó" li va fer uns tocaments i la despullava. I tant que li imposava les mans! Després va agafar un gall i li va tallar el cap, va sucra la sang en la boca d'aquella dona que, lògicament, té arcades i comença a vomitar. El "sa-

tó", aleshores, diu que la dona està llançant el mal fora. El que feia era llançar els calamars del sopar de la nit anterior! El personatge va ser detingut i els vídeos incautats. Aquest és un dels pseudo-santerers, i dic pseudo perquè la santeria es una religió molt respectada a Sud-amèrica. Hi ha massa santer que

Manuel Carballal. Porta molts anys lluitant contra els estafadors esotèrics.

se n'ha anat de Cuba o de Brasil cap a l'estat espanyol intentant fer-se un futur. I això no és dolent; és dolent enganyar per fer-se aquest futur. Ells saben la fascinació que tenen per aquests temes determinats clients. I n'abusen...

—*Les persones estafades, denuncien el curandero?*

—El 99% dels casos s'ho callen. Molta gent enganyada per si de cas el curander es venja. Però és una qüestió de sentit comú: si una persona diu que té poders i fa un frau i enganya per obtenir diners... és que no té els suposats poders, per tant, no pot tirar cap mal d'ull al client que l'ha denunciat! La gent que va a la consulta d'un vident normalment és perquè creu que té poders i, per tant, el temor a les represàlies de qualsevol tipus agafa consistència. La por al ridícul és també important i fa que molts d'aquests individus continuen fent el seu treball impunement. Després, hi ha els ludòpates

esotèrics que tenen addicció al joc d'anar als endevinadors de cartes cada setmana o cada quinze dies i gastar-s'hi cinc mil pessetes en el vident de torn. La família, en moltes ocasions no ho sap i per tant no ho poden denunciar. Però l'economia domèstica acusa les despeses esotèriques.

—*Com es pot evitar que la gent caigui en mans d'aquests estafadors?*

—A l'estat espanyol manca "cultura paranormal", si em permet l'expressió. La ignorància en aquests termes, facilita l'enganyifa. Els curanderos arriben a ser una mena de substituïts dels antics confessors per un costat i per un altre dels psiquiatres. Fan aquesta funció d'escoltar els problemes d'una persona per dir-li després com de meravellós és per tal d'augmentar-li l'autoestima. I no està malament. Una altra cosa és que aquest vident tinga o no poders paranormals. Jo no en puc recomanar cap perquè hauria de certificar en un laboratori que els té. El que puc dir és si un em sembla íntegre, honrat i cobra uns diners per una feina sense abusar.

—*Que recomanaria vostè a les persones que volen visitar un vident o un curandero?*

—Sempre recomane que si es vol anar a un vident aquest ha de tenir un domicili social estable. No es pot consultar en una habitació d'hotel ni de pensió. S'ha de tenir en compte també que, a banda de la consulta, un treball extraordinari ha d'oscil·lar entre les tres mil pessetes i cinc mil; si passa de les trenta mil es pot considerar estafa. S'ha de pagar amb un taló nominatiu perquè si el vident és honrat no tindrà cap problema a cobrar-lo. També s'ha de demanar factura, resguard o document manuscrit que poden utilitzar-se com a prova pericial en un judici. Sempre s'ha d'anar amb un amic a la consulta perquè aquesta persona serà més objectiva que nosaltres quan el vident ens estiga parlant dels nostres problemes. També el nostre acompanyant pot ser un testimoni de l'acusació en un hipotètic judici contra l'estafador. **Mario Reyes**

legi anglès a l'Uruguai, l'Erwy School, que la meua tia dirigia, i d'ací vaig passar a l'escola catòlica de la Congregació de les Germanes de l'Hort on vaig ser novícia. Me'n van expulsar perquè tenia crisis epilèptiques. Després de sis mesos de tractament psicològic em digueren que no era bruixa ni estava malalta, ans tenia poders mentals per a la vida espiritual que feia. Quan vaig entrar en el món de la religió africanista em van desaparèixer totes les convulsions. Passo a l'Argentina, on preparo i obro un temple".

Marita nega totes les acusacions fetes al programa de Pedro Riva i es desvincula absolutament de tota amenaça al productor de ràdio. "Jo mai no amenaçaria ni Pedro Riva ni ningú—explica visiblement afectada—, ni he cobrat xifres tan elevades per una feina. Les guaricions no les cobro, els materials sí, i entre els meus pacients hi ha gent de qui he tret un càncer de ronyó, i gent que no podia tenir fills i ara en té. Molts li poden dir que els quedaven mesos de vida i en vint-i-vuit dies els he recuperat i ara tenen una expectativa de vida de deu anys. Tinc el telèfon de tots ells... El programa de ràdio en què em van atacar no m'estranyaria que fóra un muntatge per les vuit-centes mil pessetes que dec a Pedro Riva".

Però la biografia no autoritzada de María Magdalena Illas fa pensar. Ernestina d'Estefanis, la monja que va educar-la durant els seus anys d'alumna a les Germanes de l'Hort, explica: "Marita era una noia molt aplicada, però també molt fantàsica. Havia estudiat amb una germana seua a l'Erwy School gràcies al fet que la seua tia, Haydee Illas, n'era la directora. Les vam acollir perquè la família de Marita era de molts germans i el pare —amb càrrec de poc rang a l'exèrcit— no la podia tirar endavant. Marita mai no arribà a novícia perquè no la vam acceptar, entre altres coses per falta de preparació religiosa. Ni la vam expulsar per malaltia ni recordo que fos epilèptica".

Al Tribunal Suprem de Justícia d'Uruguai, on tots els advocats del

país han de constar inscrits, no hi ha cap llicència amb el seu nom, ni tampoc al Col·legi d'Advocats de Montevideo d'on assegura que és membre amb el número 172.845 —un número inexistent, d'una altra banda.

Quant als títols de Marita a l'Argentina, el govern d'aquest país té un document en què s'explica: "La senyora María Magdalena Illas Borgas fou registrada el dia 21 d'agost del 84 com a presidenta de l'entitat denominada Societat Argentina Africanista 'Oxum Oxala Cabanha Cabocla Jurema', essent la duració en el mandat de dos anys (...), no s'ha notificat en el registre nacional de cultes cap renovació (...), raó per la qual es dona com a caducat el seu mandat". Així mateix, s'informa que a l'expedient de l'entitat no obra constància que s'haja demanat la representació de l'entitat COARA per part de la senyora Borgas o de la insti-

Josefina Pinillos, angoi-xada per la mort del seu marit acudí a Marita d'Oxum. Després de sotmetre's als seus 'treballs' de màgia assegura haver-se sentit estafada.

tució a la qual pertany davant de cap fòrum internacional". I encara més, en el document s'adverteix que "l'entitat denominada COARA és una organització religiosa de segon grau (...). Per últim, es destaca que la institució religiosa que presidí la senyora Borgas,

fundació BANCAIXA

**Del 21 al 27
d'octubre.**

AGENDA

Exposicions

"Las plantas del mundo en la historia. Ilustraciones botánicas de cinco siglos".

*Dia 22 inauguració a les 20 hores.
Sala d'Exposicions. Fins al 8 de desembre.*

"Cartels de cinema" de Josep Renau.
En col·laboració amb la Fundació Josep Renau.

Sala Pinazo. Fins al 9 de novembre.

IV Rencontre Internacional sobre Servels Socials.
"Exclusión e Intervención social"

*Informació i bases en el Centre Cultural Bancaixa.
Quota d'inscripció: 15.000 ptes.*

II Curs per a Jòvens Emprenedors.

*Informació i bases en el Centre Cultural Bancaixa.
Termini de presentació: del 15 al 25 d'octubre de 1.996.*

Beques Bancaixa-FIB. Beques d'Investigació Científica.

*Informació i bases en el Centre Cultural Bancaixa.
Termini de presentació: del 15 d'octubre al 30 de novembre de 1.996.*

Premi Bancaixa de Promoció per a Jòvens Emprenedors.

*Informació i bases en el Centre Cultural Bancaixa.
Termini de presentació: abans del 10 de març de 1.997.*

CENTRE CULTURAL

Plaça de Tetuán, 23 • Telf: (96) 387 58 64 • 46003 València

Marita d'Oxum.
Després d'uns anys d'escàndols a Barcelona, arruïnada i acosada per nombrosos detractors, la vident ha decidit marxar a Lugo.

XAVIER CARRION

no té trajectòria ni prestigi en l'àmbit de la comunitat religiosa umbandista”.

EL TEMPS ha pogut saber que Marita Illas tingué problemes amb la justícia a Tenerife —on viu una germana seua— l'any 91 per un delictes d'estafa, antecedent que va causar-li algun retard en la renovació de la documentació que havien de fer-li els diplomàtics del seu país a l'estat espanyol. També la policia ha seguit els seus passos a causa de les queixes d'un matrimoni argentí perquè el marit va quedar malmès psicològicament per les pressions de Marita, sempre segons l'informe policial. La persona perjudicada en l'actualitat es troba en tractament mèdic.

Avui, María Magdalena Illas, que durant l'any passat va canviar fins a cinc vegades el seu número de

telèfon i altres tantes d'adreça fugint dels deutors, prepara una retirada discreta cap a Lugo on pensa refer la seua vida. Ella mateixa explica que es troba en el carrer, arruïnada, “a causa d'una estafa de sis milions que m'han fet a l'Argentina”. Tot i així, la vident uruguiana caiguda en desgràcia nega que mai haja agafat polseres d'or, ni cobrat serveis per la quantitat de mig milió de pessetes: “La gent pot dir tot el que vulga, al programa de Pedro Riva es van fer telefonades seleccionades, ho sé per una persona que era allà dins encara que segons Riva els micròfons eren oberts”.

Tata Elio de Jemanja, entre l'espasa i la paret. Però algunes d'aquelles denúncies radiofòniques també esquitxaren Elio Olivio Machado Díaz. Una dona que

**Marita d'Oxum:
“Negue que mai
haja agafat
polseres d'or, ni
cobrat mig milió
de pessetes per
treball. La gent pot
dir qualsevol cosa.”**

va trucar de forma anònima a Ràdio Rambla assegura que quan va acudir a Tata Elio d'entrada li va demanar dues-centes cinquanta mil pessetes per un treball de màgia i després altres quantitats fins que es veié obligada a demanar un préstec bancari per pagar-les: “He viscut nou anys al Brasil i allà es dóna la voluntat. Hi posen molt de misteri, però és tot una mentida. És com una màfia i te n'adones quan has viscut fora.” Elio Olivio Machado, també uruguaià i amic de Marita, amb qui compartia despatx a la Via Augusta abans que ella marxés, assegura que mai no ha tingut cap queixa de ningú.

Amb tot, un vell sacerdot d'aquesta religió al Brasil que tampoc no ha volgut revelar la seua identitat, conta una curiosa anècdota d'Elio: “El vaig conèixer quan era molt jove, acabava de començar i se'm va presentar un dia demanant-me consell. Més tard vaig conèixer un dels seus primers pacients, qui em relatà que un dia Elio va assegurar-li que totes les causes del seu malestar eren degudes a unes pedres que tenia a la vesícula. Li féu un treball i dies després el pacient tornà. Elio li va dir que ja estava curat i tot seguit li va ensenyar unes petites pedretes vermelles dins d'un flascó de cristall. Com se suposa que li les va traure?”

Un altre misteri és la manera com Elio Olivio Machado va sortir de l'Argentina, on havia arribat el dia 20 d'agost del 96. El mateix vell sacerdot brasiler i fonts properes al seu cercle d'amistats asseguren que Elio Olivio Machado va sortir d'aquest país per problemes amb la justícia d'aquell país relacionats amb l'exercici de la pseudo-medicina. Ell desmenteix rotundament que haja estafat mai ningú i explica que la seua arribada a Barcelona es produí després que un dels seus fills hi vingués a estudiar. En la actualitat, Elio Olivio, que ostenta el grau sacerdotat Tata Ti'inkice dins del que és la branca africanista de Nació Omoloko, dirigeix dos temples; l'un, ubicat a Poble Nou, l'altre, al barri Billa Bosch de Buenos Aires. L'any 1993, Elio Olivio fou guar-

Tata Elio de Jemanja.
Durant l'emissió d'un programa radiofònic, el sacerdot africanista va rebre diverses trucades acusant-lo d'estafa.

XAVIER CARRION

Vint-i-cinc anys de Premis Octubre

Les Nits dels octubre

Teatre Olympia
Dimecres, 23 d'octubre, a les 22'30h

Concert de
TRULLARS

Una nova visió de la música d'arrels tradicionals portada al món actual

Preu de les localitats: 1.000 pessetes
Venda anticipada d'entrades al teatre

Edicions 3i4
Fundació Ausiàs March

VINT-I-CINC ANYS PREMIS OCTUBRE 1996

EDITORIAL

3i4

Nelson Adrián Espuro. Durant la celebració d'un ritual afrobrasiler va morir ofegat el fill de la seua companya sentimental. (Foto: Xavier Carrion)

donat amb un diploma de medicines alternatives atorgat per l'organització del Setè Festival Popular de les Ciències Ocultes-Màgic Internacional.

Un mort en ritual. Un altre *pai*, nom que reben els sacerdots de les religions afrobrasileres, molt conegut a Catalunya és Nelson Adrián Espuro, també provinent de l'Uruguai, on va introduir-se en la religió mercès als serveis del *pai de santo*, Mario Martínez Larrea. Pai Adrián regenta la botiga esotèrica Axé, de Terrassa, i dirigeix un temple en una urbanització de Ca'n Palet. Adrián gaudeix de bon nom entre els seguidors de la seua religió i entre els mitjans de comunicació. Ell va estar un dels contertulians del programa que va posar fi a la carrera "professional" de Marita d'Oxum. Malgrat el seu presti-

gi —la inauguració del seu local comptà amb la presència d'una alta dignitat de la seua religió: el brasiler Aylton Albuquerque d'Oxum—, un desgraciat accident ha fet que tothom es fixe en ell. Va ser durant una cerimònia a la mar oficiada en honor a la Mare de Déu Candelera a Cubelles, que va perdre Robert Piqué Ballester, fill de la seua companya sentimental, Adela Ballester, arrossegat per un fort onatge. Ara, periodistes, advocats i coneguts de Nelson Adrián Espuro li han posat l'ull a sobre, ningú no s'explica el seu ritme de vida, ni tampoc les nombroses possessions particulars que Adrián té a la Costa Brava, a Tarragona i a la mateixa Terrassa, sovint registrades a nom de terceres persones pròximes a ell o al de la seua actual companya sentimental. Adrián té una empresa d'importació i exportació de productes africans, una mercaderia molt cara. És per això que els qui el coneixen no s'expliquen l'origen dels seus ingressos econòmics. Ell mateix ho explica: "Només les faves africanes valen unes quaranta mil pessetes i en un ritual se n'usen entre tres o quatre; una mica de farina de mandioca val unes cinc-centes pessetes i en cada sessió se'n sol usar una quantitat entre quatre i cinc quilos".

La veu d'alarma davant d'aquests fets, la donava fa uns mesos des de les pàgines d'aquest setmanari Rosa Maria Boladeres, la veterana dirigent de Pro-joventut, una associació que lluita des de fa molt temps contra les sectes. Bola-

deres denunciava que el País Valencià era un dels llocs on la implantació dels grups afrobrasilers, en particular, i de sectes esotèriques, en general, havia estat més important. Molts d'aquests grups tenen importants concomitancies amb d'altres de satanistes considerats molt perillosos. Alacant, Elx, Carcaixent i València, principalment, són els punts més calents d'aquesta moda. La manca de traves policials i l'escassa vigilància per part de l'administració són, segons que han declarat diversos especialistes, els motius principals d'aquesta acurada implantació.

L'estafa esotèrica no s'acaba, però, en el cercle d'aquests religiosos sud-americans. Miguel Aracil, un prestigiós investigador de fenòmens esotèrics amb vint-i-dos llibres publicats sobre el tema, és concloent: "Hi ha moltes coses falses en tot aquest món. Casos sorprenents, com el de dues dones de la neteja d'un hospital que després de quedar-se al carrer han posat consultoris de tarot propis. També és habitual que prostitutes de cert nivell es facen endevines quan es fan grans; són dones amb molt de món, amb molta psicologia. Al·lucinats, bojós, que han trobat en l'esoterisme una alternativa a l'atur. Fa set o vuit anys era moda l'espiritisme, després els ovnis, després la *new age* importada dels EUA. Ara la meitat d'ocultistes són sud-americans que veuen una mina en això de la parapsicologia".

Equip d'Investigació

 Generalitat de Catalunya
Departament de Treball

(L'entendem i
l'atenem)

FONS
SOCIAL
EUROPEU

Servei Català de Col·locació

Si necessita cobrir un lloc de treball a la seva empresa
té a la seva disposició els telèfons 902 22 11 11 i 902 22 10 44 (*)

(*) L'àmbit d'actuació del SCC legalment es ceneix a Catalunya